

CELOVITA PRENOVA

Novi evropski Bauhaus, 1. konferenca

Zavod za gradbeništvo Slovenije, Dimičeva ulica 12, 1000 Ljubljana

14. maj 2025 / 9.00 – 15.00 ure

Tradicija je ohranjen napredek, napredek pa nadaljevana tradicija ...

Edvard Ravnikar

Foto in besedilo: Janko Rožič

»Neko okolje poznaš šele tedaj, ko si ga izkusil v karseda mnogih dimenzijah. Na trg moraš dostopiti z vseh štirih strani neba, da ga lahko imaš za svojega, še več, v vse te smeri ga moraš tudi zapustiti.«

Walter Benjamin, Moskovski dnevnik, v *Gesammelte Schriften* (GS), ZV. VI, str. 306

V Ljubljani zgodovinska jedra tudi z imeni Stari trg, Novi in Mestni trg pričujejo o treh razvojnih fazah vsakega evropskega mesta. Ta trojnost še danes odmeva v klenem stavku iz srednjega veka: *»Tri mesta in mogočni grad nad njimi«*. Popotresna prenova okoli Ljubljanice Plečniku ni bila blizu, saj je še leta 1922 zapisal, da se je zaradi *»velike neprivlačnosti mesta«* okoli frančiškanskega mostu *»bolj prijetno sprehajati ponoči«*, še več, izjavil je celo: *»Ljubljana je zelo grda«*. S postavitvijo Tromostovja in Tržnice, ter z ureditvijo zabetoniranih brežin Ljubljanice je Mojster kmalu potem dodal tisto, kar je manjkalo, da je središče Ljubljane lahko postalo svetovna dediščina. Navezal se je na stare mojstre pred njim, ki so z razumevanjem prostorskih principov poskrbeli, da se iz enega samega mesta pod stopniščem frančiškanov vidijo zvonik stolnice, grajski in mestni stolp ter Krim, najvišji vrh Kraškega roba od koder priteka in izvira Ljubljanica, tako so povezali ne samo duhovno ter staro in novo posvetno mestno oblast, temveč pripeli mesto tudi na naravo ter njene vire in izvire. V vsakem zgodovinskem jedru obstajajo mesta, iz katerih je mogoče dobiti vpogled v celoto mesta. Skozi celovito prenovu teh jeder je mogoče spet vnesti ubrano v urbano ...

ZAVOD ZA
GRADBENIŠTVO
SLOVENIJE

SLOVENIAN
NATIONAL BUILDING
AND CIVIL ENGINEERING
INSTITUTE

Arhitekturna dediščina, ki je poleg arheološke in etnološke edina postavljena v stvarni prostor in v neposreden stik z naravo, je že po obsegu ena največjih in tudi po vsebini ena najbolj pomembnih dediščin človeštva. Zgodovinska jedra mest, trgov in vasi s srednjeveško ali še starejšo zasnovo in novoveško nadgradnjo nosijo v sebi vse civilizacijske razvojne faze evropske in slovenske kulture in umetnosti. Različna zgodovinska obdobja, kot so gotika, renesansa, barok ..., ki jih umetnostna zgodovina ločuje, se v naselbinskih jedrih še vedno v živo prežemajo. Naša civilizacija je v izhodišču mestna, saj je celo njeno ime izvedeno iz latinskega »civitas«, ki je starim Rimljanom pomenil rimsko državljanstvo in mestno skupnost; pomenljivo je, da se je dotikal posameznika in cele skupnosti ter bil tudi častni naziv za mesto.

Zgodovinska mesta in vasi so nadgradnja, nekakšna kristalizacija človeške izkušnje skozi številne generacije v sožitju z naravo. Prav ta uglašenost na neposredno okolje, ki je bila stvar preživetja, je tisto, kar danes sodobnemu človeku najbolj manjka. To dokazuje celo množični turizem, ki se dogaja predvsem v zgodovinskih središčih, ne pa v moderniziranih predmestjih, čeprav s pretirano »turistifikacijo« in »gentrifikacijo« stara mesta tudi ogroža. Z ozavestitvijo in vzpostavitev vezi z okoljem, ki jo nosijo v sebi zgodovinska jedra, lahko postane razvoj naše moderne civilizacije zares trajen, ne samo trajnosten. Tako bo urbano spet ubrano.

Novi evropski Bauhaus (NEB) je pobuda Evropske komisije, ki združuje trajnost, estetiko in vključevanje. Pobudi se je pridružila tudi Slovenija, da bi ustvarila lepše in bolj vzdržne življenjske prostore ter načine življenja. Temelje vrednote NEB so trajnost, estetika, vključevanje, vanje se združujejo državljani, strokovnjaki, podjetja in institucije s konkretnimi aktivnostmi, da na novo zasnujejo bolj trajnostno življenje v Evropi in širše. NEB podpira oživljanje in prenavo zgodovinskih jeder ter preoblikovanje sosesk, zlasti s spodbujanjem inovativnih rešitev in z dostopom do cenovno ugodnejših stanovanj, med katere sodijo tudi stanovanja v objektih kulturne dediščine.

Ker je vsak poseg v dediščino hkrati gradbeni poseg, so strateški načrti, ki jih je RS sprejela na področju celovite prenovne priložnosti, da se stroka in deležniki uskladijo ter dogovorijo, kako bodo k tej obsežni nalogi pristopili, na kakšen način jo bodo izvajali in prispevali k vrednotam NEB v slovenskem prostoru. Naša mesta, trgi in vasi so kljub nekaterim spremembam še vedno izjemno kakovostni življenjski prostori, ki so jih zasnovali stari mojstri gradnje v skladu z okoljem in prostorskimi principi, ter predstavljajo velik potencial za življenje in za uravnotežen kulturni turizem. S kakovostno celovito prenavo zgodovinskih jeder in reurbanizacijo predmestij v skladu z načeli trajnostnega razvoja, krožnega gospodarjenja in kritičnega regionalizma lahko zagotovimo trajen razvoj sodobne civilizacije uglašen z naravo in s tradicijo, torej z možnostmi in zmožnostmi planeta.

Dogodek, na katerega vas vabimo, je ZAG pripravil v sodelovanju z Združenjem zgodovinskih mest Slovenije in predstavlja začetek posvetov na temo celovite prenovne, ki se napoveduje v nadaljevanju leta.

Program:

- 8.30 – 9.00 Registracija udeležencev
- 9.00 – 9.05 Pozdrav
doc. dr. Aleš Žnidarič, direktor ZAG, doc. dr. Sabina Dolenc, koordinatorica horizontalne skupine sHERezad - Trajnostna grajena dediščina
- 9.05 – 9.10 **Uvod in namen strokovnega posveta**
dr. Mateja Golež, koordinatorica NEB na ZAG
- 9.10 – 9.30 Akademija Novega evropskega Bauhausa
dr. Andreja Kutnar, Zavod InnoRenew CoE
- 9.30 – 9.50 NEB nacionalna stična točka in povezovanje s kreativnim sektorjem
mag. Anja Zorko, Muzej za arhitekturo in oblikovanje
- 9.50 – 10.10 Napovedani evropski razpisi NEB
Tit Neubauer, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije
- 10.10 – 10.30 **Sklop: Izzivi v prostoru in priložnosti za preno**
Mateja Kavčič, arhitektka, konservatorica-restavratorica
- 10.30 – 10.50 Pomen celovite prenove zgodovinskih jeder
Janko Rožič, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, UM
- 10.50 – 11.10 Kakovost bivanja z ohranjanjem identitete prostora
izr. prof. Aleksander Ostan, Fakulteta za arhitekturo, UL
- 11.10 – 11.30 Reurbanizacija strnjene mesta
prof. dr. Uroš Lobnik, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, UM
- 11.30 – 11.40 ODMOR za kavo
- 11.40 – 12.00 Oživiti zgodovinska mesta
Mateja Hafner Dolenc, Združenje zgodovinskih mest Slovenije
- 12.00 – 12.20 eDediščina
mag. Ksenija Kovačec Naglič, Ministrstvo za kulturo
- 12.20 – 12.40 Priložnosti in odprta vprašanja rabe UI pri preučevanju kulturne dediščine: primer zgodovinopisnih raziskav
red. prof. dr. Gorazd Bajc, Janez Osojnik, Filozofska fakulteta, UM
- 12.40 – 13.00 ODMOR z okrepčilom
- 13.00 – 13.20 **Sklop: primeri projektnega sodelovanja**
dr. Mateja Golež, ZAG
- 13.20 – 13.40 Vizualizacija izginule dediščine
Tomaž Majcen, Muzej Laško, STIK Laško
- 13.40 – 14.00 Sodelovanje raziskovalcev in občin pri ohranjanju arhitekturne identitete
dr. Damjana Gantar, Urbanistični inštitut RS
- 14.00 – 14.20 Viri in materiali skozi prizmo dediščine prostora
dr. Željko Pogačnik, Georudeko d.o.o.
- 14.20 – 14.40 Nove tehnologije in materiali v kulturni dediščini in gradbeništvu
dr. Lidija Korat Bensa, ZAG
- 14.40 – 15.00 Varnost stavbne dediščine: raziskovalni pristopi in izzivi celovite prenove
dr. Meta Kržan, ZAG
- 15.00 Pogovor s povzetkom

Dogodek je brezplačen. Prijava do zasedenosti mest na povezavi [tukaj](#)